

UNIVERSUL LITERAR

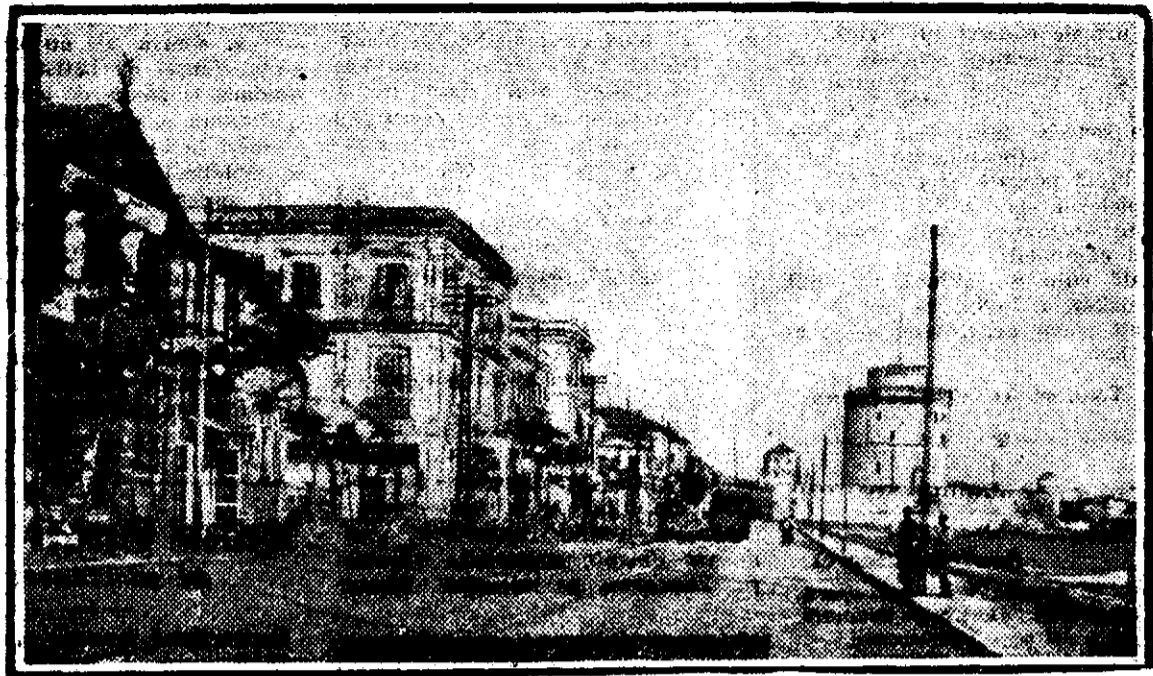
ABONAMENTUL: lei 2,60 ANUAL
— ABONAMENTELE SE FAC NUMAI PE UN AN —

ANUNȚURI:
— Linia pe pagina 7 și 8 bani 20 —

Sluciderea unui general muntegrecan in fața regelui Nichita. — (Vezi explicația).

VEDERI DIN TURCIA

SALONIC: Piața de pe cheiul pe tului.

vre-un cuvânt. Mergeam alături, mână în mână, tăcuți și neîndrăznind nici unul a ne mai privi, ca și când ne-am fi temut de a ne citi în față atâtea fericiți, fiecare cu gândurile lui dar nici unul cu vre-unul lămurit...

— Ai să vezi mai târziu -- reluă ea după un timp și pe untou cât se poate de amical -- cât mă doare în suflet astăzi că te-am făcut să suferi. Nu te supăra că-ți zic „tu”, am urât todeauna conveniențele... Da, ai să vezi atunci!... Ne vom întâlni, vei fi prietenul meu, nu-ți așa?... De ce tac?... Uite, ori cât mă gândesc că o întâmplare ne-a scos în față, nu știu totuși ce mă face să am încredere... Te văd tăcând și lucrul acesta mărește parcă și mai mult încrederea mea. Nu cunosc de cât foarte puțin lumea dar ghicesc, nu știu cum să zic -- că, în locul d-tale un altul ar fi socotit cum nu se poate mai bun un astfel de moment și numai să tacă n'ar fi găsit că e mai bine. De ce nu vorbești și d-ta? Nu ești sau nu vrei să fii ea toți?... Nu, d-ta nu poți să fii așa, văd eu bine că nu poți, de aceea îmi pare atât de rău că te-am făcut să suferi! Cât mă doare gândul acesta!... Da, da... lasă... ai să vezi mai târziu...

Vorbea cu o insuflețire neobișnuită și-atât părea de preocupată de gândurile ei că parcă mai mult mult și-și vorbea, decât cu mine. Îi esau repezi cuvintele, se intrerupea din când în când și foarte des făcea unele gesturi ca pentru a se scăpa de ceva, ca pentru a alunga ceva din închipuirea ei. Ca și mai înainte, mergeam fără să pot spune ceva. O simțeam alături de mine, îi aveam mâna într'a mea, îmi vorbea dar... nu-mi mai dau seama de nimic...

— Am ajuns -- mai zise ea -- trebuie să ne despărțim... nu-mi mai spuți nimic?...

— Când te voi mai vedea? îngâna eu.

— Când? Vezi, asta n'o știu nici eu... De altfel, nu mai știu nimic acum... apoi gândindu-se un moment, adăogă cu un aer de sfială:

— Ești singur unde stai? Pot veni în siguranță? A ne întâlni în oraș, prin alte părți, e greu și... e și periculos. Voi veni dar la d-ta... N'am făcut pentru nimeni aceasta... e primul meu pas... A, nu vreau să-ți fac nici merit, nici vină din aceasta și nici că-mi pierd capul te rog să n'o crezi. E drept, totuși, că nu vreau să mă mai gândesc la nimic... nu aștept încuviințarea nimănui și nici scuza cuiva. E primul meu pas și are să fie și cel din urmă, asta e tot ce știu... Voi veni... îți voi scrie. Noapte bună...

A plecat... O urmăream cu ochii cum se depărta și cum, întocmai ca o arătare, dispărea încetul cu încetul, topindu-se parcă în întunericul nopții. Nu mai înțelegeam nimic. Ajuns acasă îmi păreau toate pustii în jurul meu... Cine era? De unde venea? Cum? Ce fel?... Nu-mi spusese nimic... „Ai să vezi mai târziu”... iată ce nu puteam uita și ce nu puteam să pricep... Imi venea să plâng... Se făcea ziuă și eu încă vegheam...

(Va urma)

P. Stelian

Guy de Maupassant

LEGENDA

Muntelui St. Mihail

Îl văzusem mai întâiu din Caucaz, acest castel de zăne, plantat în mare. Îl văzusem confuz, în umbra cenușie ridicată pe cerul brumos.

Îl revăzui din Avranches, în soarele care apunea. Imensitatea nisipurilor era roșie, orizontul era ro-

șu, tot golful era peste măsură de roșu; singură, mănăstirea răpoasă, întinsă colo jos, departe de pământ, ca un castel fantastic, stupefiantă ca un palat de vis, neasemănat de stranie și frumoasă, rămănea aproape neagră în purpura zilei muribunde.

Mersul spre ea, a doua zi, din zori printre nisipuri, cu ochiul ațintit pe această bijuterie monstruoasă, mare ca un munte, cizelată ca o carne, și vapoasă ca o muselină. Mă apropiam mai mult și mă simțeam din ce în ce înălțat de admirație, căci nimic în lume poate nu este mai de mirat și mai perfect.

Și rătăceam, surprins parcă descoperisem locuința unui zeu, printre acele săli, purtate de coloane ușoare sau apăsătoare, printre aceste coloane străbătute a jour, ridicându-mi ochii minunați asupra acestor turle, cari par rachele plecate spre cer, și asupra totului această amestecare, de necrezut, de turnulețe, gurguiuri, ornamente zvelte și încântătoare, foc de artificii de piatră, dantelă de granit, cap de operă de arhitectură colosală și deli-cată.

Cum rămăsei în extaz, un țaran de jos, normand, mă abordă și îmi povesti istoria marelui munte, St. Mihail cu dracul.

Un sceptic de geniu a spus: „Dumnezeu a făcut pe om după chipul său, dar omul i l'a dat înapoi”.

Acest cuvânt este de un etern adevăr și ar fi foarte curios de a face, în fiecare continent, istoria divinității locale, astfel, ca istoria sfinților patroni, în fiecare din provinciile noastre. Negrul are idoli feroci mănăstiri de oameni; mahometanul poligam paradusul său de femei; grecii, oamenii practici, divinizară toate pasiunile.

Fiecare sat din Franța e așezat sub invocarea unui sfânt protector, modificat cu chipul locuitorilor.

Or, sfântul Mihail veghea asupra Normandiei de jos, sfântul Mihail, înger rădăios și victorios, erou al cerului, triumfător, dominător al Satanei.

Dar iată cum Normandul de jos, viclean, șiret, ascuns și cărcotaș, înțelege și povestește lupta sfântului Mihail cu diavolul.

Ca să se pună la adăpostul răutăților demonului, vecinul său, sfântul Mihail construi el însuși, în plin Ocean, această locuință demnă de un arhanghel; și, singur, un asemenea sfânt putea să-și creze o asemenea reședință.

Dar, cum se temea încă de apropierea Răutăciosului, înconjură domeniul său cu nisipuri mișcătoare, mai perfide ca marea.

Diavolul locuia o colibă umilă pe coastă; dar el posedea livezile îmbă-

late de apă sărată, frumoasele pământuri grase unde cresc recoltele grele, bogate la vâlcele și coastele fecunde din toate țările; în timp ce sfântul nu dormea decât asupra nisipurilor. Astfel că Satan era bogat și sfântul Mihail ca un cerșetor.

După câțiva ani de post, sfântul Mihail se plictisi de această stare de lucruri și se gândi să treacă un compromis diavolului; dar lucru nu era deloc ușor, Satan ținând la recoltele sale.

Se gândi timp de 6 luni; pe urmă, într-o dimineață, o porni spre pământ. Demonul mânca supă în fața ușii sale, când zări pe sfânt; îndată se aruncă să-l întâlnească, aplecă jos coada sa, îl făcu să intre și îl dădu să se răcorescă.

După ce bău o cană cu lapte, sfântul Mihail luă cuvântul:

— Am venit ca să-ți propui o bună afacere.

Dracul, candid și cu încredere, răspunse:

— Să vedem.

Iată, îmi vei ceda toate pământurile tale.

Satan, neliniștit, voi să vorbească:

— Dar...

Sfântul reuși:

— Mai întâiu ascultă. Imi vei ceda toate pământurile tale. Eu mă voi însărcina să le intrăm, să le lucrăm, să le semănăm, să le arăm, în sfârșit totul, și voi împărți recolta pe jumătate. Vrei?

Diavolul, natural lenes, prinși:

Ceru în plus câteva din aceste delicioase sumnulețe, care se pescuiesc împrejurului muntelui solitar. St. Mihail îi promise peștii.

Ei bătură laba, scupară deoparte ea să arate, că afaceria este făcută, și sfântul reluă:

— Iată, nu vreau ca să ai a te plânge de mine. Alege ce preferi; partea recoltelor care va fi pe pământ sau cea care va rămâne în pământ.

Satan strigă:

— Eu o iau pe cea care va fi pe pământ.

— Înțeles, zise sfântul.

Și plecă.

Or, după 6 luni, în imensul domeniu al diavolului, nu se vedeau decât morcovi, conopide, napi, barba caprei, tot plante ale căror rădăcini groase și savuroase se aflau în pământ, și ale căror foi nefolositoare servesc la hrănirea animalelor.

Satan n'avu nimic și voi să rupă contractul; tratând pe St. Mihail de „răutăcios”.

Dar sfântul priăsesse gust de cultură; se întoarse să găsiască pe diavol:

— Te asigur că nu m'am gândit de loc; nu e din gospodăria mea. Și pentru a te despăgubi, îți dau să

ei, anul acesta tot ce se va afla pe pământ.

— Bine, zise Satan.

Urmând primăvara, toată întâinderea pământurilor ale Spiritului rău, erau acoperite cu spice tari, o-văz gros ca turtele, în, rapiță măreață, trifoiu roșu, varzi, mazăre, anghinare, tot ce se deschide la soare, ca semințe și fructe.

Satan iar nu avu nimic și se supără.

Își reluă livezile și arăturile și rămase surd la toate deschiderile noi ale vecinului său.

Astfel se scurse un an întreg. Din înălțimea castelului său izolat sfântul Mihail privea pământul îndepărtat și fecund, și vedea pe diavol dirijând lucrările, întorcând recoltele, bădănd semințele. Și rămăia, exasperându-se de neputerea sa. Neputând să nu păcălească pe Satan, hotărâ să se răzbumă, și merse să-l roage să vie la el la masă pentru Lunca următoare.

— N'ai fost fericit în afacerile tale cu mine, zicea el, o știu, dar nu vreau să rămân pizmă între noi, și socotesc că voi veni să mănâncăm cu mine. Îți voi da să mănâncăm lucruri bune.

Satan, de asemenea lacom, cu și lenes, primi numai decât. În zisa ză se îmbrăcă cu hainele cele mai bune și luă drumul Muntelui.

St. Mihail îl puse să șeză la o masă măreață. Mai întâiu se servi un volovan, plin de crește și rinichi de cocosi, cu bucăți de carne cu sos, pe urmă două surmulețe cu cremă, apoi un curcan alb, plin cu castane în vin, un jigo crescut lângă mare, ca prăjitură; pe urmă legume, care se topiau în gură și plăcintă caldă, care fumegă răspândind un parfum de unt.

Se făcu cidru curat, zaharat și mustuit, și vin roșu și amețitor, după fiecare tavă, se făcea o gaură cu vechia țuică de măr.

Dracul bău și mânca ca un căp-căun, așa de mult încât se găsi jenat.

Atunci St. Mihail ridicându-se formidabil, strigă cu o voce de timet:

— În fața mea! în fața mea! canalic! Îndrăznești! înalțarea mea...

Satan, pierdu, fugi, și sfântul apucând un baston, îl urmări.

Ei alergau prin săli joase, întorcându-se împrejurul străzilor, urcau scări aeriene, galopau în lungul corăizelor, săreau din turlă în turlă. Bietul demon, bolnav, cu inima ruptă, fugea, mănâncă casa sfântului. Se află în sfârșit pe ultima terasă, sus de tot, de unde se descoperia golful înecat cu orașele sale depărtate, nisipurile și pășciturile. Nu putea să mai scape mult timp; și sfântul, dându-i în dos un picior, îl aruncă ca pe o minge în spațiu.

Shură astfel în cer ca un holid și răzu greu în fața orașului Mortain. Coarnele din fruntea sa și ghiarele membrilor sale intrară adânc în stâncă, care păstrează pentru eternitate urmele căderii lui Satan.

El se ridică schiop, schilodit până la sfârșitul veacului; și privind de departe Muntele fatal, ridicat ca un pisc în soarele muribund, înțelese bine că ar fi totdeauna învins în această luptă neegală, și plecă fără să-și piciorul spre țările depărtate, părăsind dușmanul său, coastele, văile și câmpurile.

Și iată cum St. Mihail, patronul Normanzilor, a învins pe diavol.

Un alt popor ar fi visat altfel această bătae.

Trad. de Aurel Teodoraș

BOLNAV

Aceleiași femei

*Bolnav!.. Și plouă... Și-i pustiă afară,
Și frunze moarte rădălesc pe drumuri.
O, unde-s ochii ce mă fermecară
Și gura inundată de parfumuri?*

*Bolnav!.. Și-atota jale în grădini!...
Oftând, toți pomii haina și-o despoaie,
Cât pot prinde cu ochii o ruină
Deasupra căreia cern lacrimi de ploaie.*

*O floare nu-i cu-n zîmbet să mă ndrepte
Un miros de lîmde într-o casă...
Și ochii mei încearcă să te-astepte
Să vii cu rochiile negre de mătăasă.*

*Cuvînd firea și tu veți purta dotiu
— Dar prorocirea mea cine-o aude?
O, toamna asta mi va urzi lînfoliu
Din crengi uscate și din frunze ude!*

*Bolnav! Și ceru-i vîntă ca cenușa
Și vîntul plînge ca un om ce moare
Și nimeni, nimeni nu-mi deschide ușa
Să ntrebe de trăesc... și ce mă doare!*

*Bolnav! Și-afară plouă... Măini va
ninge,
Va îngheța pămîntul, iar pe ape
Gerul va face pod... Și mă învinge
Gîndul că—mor și că nu-mi ești aproape.
D. Iov.*

Convorbiri astronomice

Cometa Halley e de vină!

Acum doi ani s'a vorbit de cometa Halley cum nu s'a vorbit poate nică de Caruso, în toată viața lui, nică de chestiunea balcanică. E o literatură impozantă tot ce s'a scris despre această cometă în toate limbile din lume. Faimoasa cometă de națiune engleză a trecut prin apropierea Pământului, mîngîindu-l cu diafana-i coadă și acum a ajuns dincolo de orbita planetei Jupiter. Mîngîierea aceia, așa de ușoară, în cât nu a simțit-o nici oamenii, nici aparatele speciale foarte sensibile, ne-a fost fatală abia peste doi ani de zile.

Fatală! E un mod de a vorbi. Nu avem de înregistrat alte morți de cât pneumoniile provocate de răceala și umiditatea unei veri pe care cometa a transformat-o în adevărată toamnă. Cu multă sfială am spus acum cîtva timp într-un articol, că perturbările atmosferice din vara aceasta, din Mai și până în prezent s'ar datora pătrunderii în atmosferă a particulelor lăsate de cometă pe orbita ei.

Iată acum, că un distins astronom, directorul observatorului Trepow de lângă Berlin și al revistei *Weitall*, d. Archenhold, atât de cunoscută în lumea astronomică, susține tot această părere.

În ultimul număr al acelei reviste, d-se spune, că e incredințat, că pulberea cosmică ce a turburat atât de mult atmosfera pămîntescă, se datorește cometei Halley. Nu în 1912 însă ne-am încărcat cu ea, ci în 1910, când am trecut prin coada cometei, dar abia în două ani au putut acele particule să ajungă până

în regiunea unde să provoace turburări, condensări, precipitații.

Faptul însă că anul trecut, jumătate din vară și toamna, cerul a fost cu totul curat, ne-ar îndritui să credem, că abia anul acesta s'a încărcat atmosfera noastră cu particulele cometei Halley. Mult timp, nu a plouat și cu toate acestea, cerul nu era de loc senin, iar cînd părea senin, abia se vedeau stelele.

Orî în 1912, orî în 1910, am dat peste rămășițele cometei, aceasta e tot una; faptul principal e că aceea cometă e vina perturbațiilor atmosferice. Pe ea s'o ocărăscă cinematografele de grădini, trupele de vară, agricultorii, economiștii, viliagaturistii, ea ne-a dat potopul cel de opt zile.

O altă confirmare am găsit-o în cea mai serioasă revistă din America intitulată *Astronomical Journal*. Astronomul Olivier a studiat stelele căzătoare numite *Aquaridele*, cari ne vin dinspre constelația vîrsătorul (Aquarius pe latinește). Olivier

fensiva coadă e capabilă de asemenea crime de lèse-omenire, dîndu-i guturături, pneumonii și diferite mici neplăceri, apoi sîmburele unei comete nu s'ar mîltumi numai cu atât și contra lui nu ne-am putea lupta numai cu batiste, doctorii și răbdare. O ploaie de bolizi ne-ar înspăimînta și ar produce oarecari pierderi în omenirea, nu mobilizată, ci imobilizată de frică.

În totdeauna însă, cometele au trecut la o respectuoasă depărtare de pămînt, trimițându-ne salutul lor drăguț prin fîlfăiri de coadă, prin înclinare și recurbarea imensului lor penaj.

Mîngîierea cozi cometei Halley a fost o greșeală cosmică, care sperăm că nu se va mai repeta.

Victor Anestin

Impăratul Napoleon cel Mare și statistica

Economistul francez A. de Foville publică acum de curînd un interesant articol în revista „*Journal de la Société de Statistique de Paris*”, în care se ocupă cu predilecția pe care o avea împăratul Napoleon I pentru statistică.

Ca unul dintre cei dintîi bărbați de Stat al Europei, în sensul modern al cuvîntului, Napoleon recunoscuse valoarea rezultatului în cifre al forțelor economice și militare ale țării sale și știa să tragă foloase din acestea. El numea statistica, „*bugetul lucrurilor*” și cerea dela generalii și funcționarii săi civili, ca să fie exact orientați în tot ceea ce privește cercul lor de activitate. Cuvîntul său în conversații era „cît”. Femeilor mîrîtate, cari îl erau prezentate, obișnuia de pildă să le pună întrebarea cu mai multă bruschetă, decât amabilitate: CĂȚI copii aveți?

Odată cînd vizită institutul fiicelor cavalerilor legiunii de onoare din St. Denis, în atelierul de croitorie,— unde de sigur că nu putea pune această întrebare,— totuși întrebă pe cea mai mică dintre ele:

— De cîte împunsături de ac ai tu nevoie, pentru ca să coși o cămașă?

Fetița răspunde:

— Aceasta depinde de lungimea acelor...

Impăratul mulțumit de acest răspuns inteligent, o felicită.

Astfel toate calculele și recensămintele, prin care și astăzi Statul francez își măsoară forțele, și cari pentru acelaș scop au fost introduse și de alte state culte, puerd de la Napoleon, care ținea într-o muncă continuă pe funcționarii săi fiscali și administrativi, prin recensămintele, constatările fiscale, rapoartele departamentelor etc. și zi și noapte răsfoia în celebrul său almanach, cu scoarțe de Safian roșu, în care de două ori pe lună erau înscrise cu cea mai mare exactitate efectivele armatelor sale.

Dar Napoleon nu era nici de cum un adorator orb al cifrelor, ca atare; el obișnuia să examineze rapoartele statistice, ce i se trimiteau, cu cea mai mare exactitate precum și concluziunea trasă din ele ca să vadă dacă sunt adevărate și vai de acel funcionar pe care-l prindea că a fost neglijent sau că a făcut greșeli intenționate.

Aceasta o experimentă un prefect al unui departament de sud, care primise ordin să facă o statistică asupra tuturor boilor, cailor, asinilor și cătărilor din departamentul său, și să raporteze la Paris. Prefectul crezu că-și poate face raportul pe baza unor cifre fantastice. El distă:

„Boi? Scrie 50.485. Cai? 81.233. Cățări? 25.000. Măgari? Cît vrei. Serie 100.000. Sigilează raportul și îl expediază la Paris”.

Impăratul însă știu ce să răspundă. El dădu ordin prefectului ca să-i trîmîță prin curieri toate acele animale.

Adeseori era de ajuns o simplă improbabilitate ca împăratul să se supere grozav și să dea ordine strajnice pentru anchete, cu care prilej se descoperea adeseori mari fraude. Astfel Napoleon descoperi într-o zi că o sumă de 60.000 de franci era trecută ca plătită unui regiment din Paris, pe cînd acest regiment se afla într-o garnizoană din provincie.

Pe cît de strajnic era Napoleon față de funcționari, cărora nu le prea pîsa de statistică, pe atât de recunoscător era el față de aceia, cari erau exacti în statistica lor.

Cînd într-o zi ministrul său de război ducele de Feltré îi prezentă pe un funcionar din intendență, care se distinsese la examenul făcut la fața locului, ca un adevărat lexicon de conversații asupra efectivelor și distribuirii armatelor imperiale, Napoleon îl numi imediat membru al consiliului de stat.

C. Scurtu

AL. RUSSO

CUGETĂRI

— 1885 —

— Urmare —

VI.

Să ne oprim puțin în calea grunzuroasă a limbii, simțind nevoia de a tăia de o camdă șiul ideilor din urmă, pentru a ne uita la uriașii cari clădesc temelii noi. Cînd în *România literară*, ce au luat drept steag „limba înțeleasă de la Tisa la țermurile mării”, au picat cuvîntul de pedant, mulți s'au întristat de războiul amenințat, mulți nu au înțeles cuvîntul, iar mulți au gădit sau gîndesc la resbunara. Vremile însă de resbunara au trecut; este nevoie de a întemiza critica și de a cumpăni de acum înainta bătăliile scrierilor și țării sistemelor. De douăzeci ani încocoș, de la zilele de pe cînd strigam cu toții: „scrieți, scrieți, bine sau rău, dar scrieți”, de pe cînd Românii însetați de cărți privia o carte ca jidovii mana în pustietate, și, în furcioria lor, primia bunul și răul fără osebiră, cărțile au ploat, scriitorii au resărit ca ciupercile, și scrierile, care începuse cu limba românească, s'au prefăcut în maserie, intrată în concurs cu toate meseriile hrănitoare ale vieții, preocupînd astăzi o limbă străină. Pe atîncea critica putea fi o personalitate, acum critica e dritul obștesc de a adevări bunătața mării. Nu de astăzi am simțit neamul românesc alunecarea limbii din marea ei; de pe la 1834 urechile pedantismului se arătau cu vînzarea cuvîntelor. Un om ce scrie frumos românește în proză și în versuri, adăpat în inspirațiile sale de ievocare și obiceiurile limbii, deși deprins cu învățătura și cunoștința literaturilor și a limbilor străine, înseamnă primejdia într-o scrisoare ce va rămîne nemuritoare. Acest om, Logofătul Conachi, are neologismul, dar hultuite pe tulpină românească sau, cum zice singur el, „pe teapa noastră”.

Să lîlmăcim dar ce înțelegem prin pedantism, căci ar fi mare durere ca Românii să-și închipuiescă că pedantismul și învățătura, știința și erudiția sunt tot una. Pedantismul pentru noi nu este nici gramaticile ce ar da regulile de ortografie și de țesătură, nu este nici lexicioanele ce ar fi arhiva limbii, pedantismul nu este nici silința de a îmbogăți limba cu cuvinte nouă de lipsă, căci am zis din început că ideii, vremii și nevoii nouă cer și gînduri, și cuvinte nouă; pedantismul nu este nici crederea că limba trebuie a rămîne în limba hronicarilor — limbă epica ce își dă

măna cu limba cântecelor populare; cum că veacurile prefac limbile din ipice în sintetice, din povestitoare în învățătoare, precum azi prefac copilul nebunatic în omul cu mintea coaptă; dar nici omul, nici limbile nu cresc într-o zi și nu-și pot schimba firea fără a pei sau a nu mai fi. Pedantismul este vroința de a staționa prin logică gramaticală, orsă din regulile gramaticii latine, tălcuirea și forma cuvintelor vechi și nouă; pedantismul este de a lega limba noastră de modul declinațiilor unei limbe străine de noi prin țesătura și regulile ei; sunetul și forma până și noima, adică sufletul cuvintelor, este dreptul scriitorilor și a neamului, marale plămăditor de limbă și de cuvinte, iar nu a gramaticilor, ce sunt numai arhiviști. Prin pedantism și pedantism anti-român înțelegem iarăși cercarea de a împăși neamul în două limbi, când dimpotrivă încercările ar trebui ținute la înrădăcirea limbii obștești. Este serios de a rosti oare că nu se poate scrie în limba țărănilor și a întreba dacă Schiller și Pascal etc. etc., au scris în limba populară? Și Schiller și Pascal au scris în limba populară, însă limba lucrată, înmulțită, înblânzită, întinsă și întrebuințată de o mie de scriitori ce au fost înaintea lui Schiller și Pascal, încât nici odată Germanul sau Francezul nu și-au pierdut mintea din ochi; neînțelegerea între țărani și Schiller este numai în știință și neștiință; în idei, iar nu în cuvinte; căci nici la Francezi nici la Nemți gramaticii nu au întemeiat gramaticile lor pe gramaticile străine, nici s'au îngrijit mult din ce declinație le vin cuvintele și ce ascuțire cer acele cuvinte; toate idioamele, toate dialectele gramaticale, celice, latine, care cu vreme s'au amestecat și înrudit și au concurat a forma limba Francezilor, au introdus câte un cuvânt, câte o zicătoare: urechia obștească a prefăcut cuvântul latin după auzul nou, au sucit fără regulă hotărâta cuvântul celic sau german; și așa cu veacurile și cu cărțile s'au format limba de astăzi, limba diplomatică, cum ziceau Ungurii la 1848. Pentru noi dovezile istorice ne îndeamnă a crede că de bine de rău avem norocul de a fi numai o limbă, pentru că toate spittele noastre s'au rezumat de una mie de ani într'un singur neam nevoia ne-ar fi de a mări, iar nu a schimba, de a ne uni în limbă ca și în gând, iar nu de a ne deosebi, a adăogi, iar nu a lepăda. Ce înțelegem prin limba populară?... Doară luăm de limbă oarecare alterații a cuvintelor întrebuințate, dar conjugăția, articolul și țesătura țărănușului în care se osebește de a *sapientului*?... Simplitatea țesăturii române putea să ne deie nădejdea că osebirea între limba scrisă și limba zilnică nu ar fi fost nici odată mare. Bim nimica Dumnezeu au zidit lumea cu cevași, gramaticii români au ajuns la chaos călărind pe gramaticile latine. Credem că astăzi pentru a scrie românește nu trebuie gramaticii, trebuie răvnă, idei și judecarea dreaptă a lucrurilor; după înmulțirea avuției, gramaticii vor veni și vor zice: cutare a scris frumos, bine, după rândul și firea neamului, și vor zidi gramaticile române, iar nu latine. Fost-au, mă rog, oameni vrednici ai românilor, Ureche, Costin, Clain, Șincai, Mitropolitul Dosoftei, Petru Maior, etc., etc? În ce limbă scria?... În limba poporului? Ni se pare că este greșală; toți aceștia au scris în limba obștească; de aceea și sunt mari, nemuritori și vrednici, pentru că toți înțeleg, mici și mari, neștiutori și învățați. Ceea ce pedantismul numește limba populară e numai o redeprimare, o osebire mică de tinuturi și de latură, dar nu e limba ce obștească ce se scrie și se aude pretutindene unde sânt Români; limba aceasta în care se contopesc toate idioamele nu se prefacă cu sisteme latinești. „Conștiința fiecăruia”, zice dl Victor Cousin, „pre-

SCRIITORII NOȘTRI

D. E. Lovinescu, autorul romanului „Aripa morții” pe care „Universul” cotidian îl publică cu începere de azi.

născută și aruncată în neamul omenesc întreg, se cheamă giudecată dreaptă (le bon sens); giudecata dreaptă este care au făcut, care susține și care mlădește limbile, credințele firești de apurarea slătitoare, societatea și asezămintele fundamentale. Nu gramaticii au iscodit limbile, nici legislatorii societățile, nici filosofii credințele fundamentale. Cine au făcut aceste toate? Nu este mirie și este lumea întreagă, duhul omenirii”.

VII

Pe lângă pedantismul sistemelor care se indeletnicesc a propune până și copiilor din fașe, în loc de idei, probleme limbicte ca: *Inonorificabilitudinolitate*, probleme ce aduc aminte nevroid de *Rabelais* și de *Moliere*, mai înțelegem încă prin pedantism tipatul de aristocrație și de rusolatrie aruncat asupra celor ce doresc înfrumusețarea, înăvuirea limbii după firea ce i-au dat o plămădeala de una mie de ani; aceștia dar resping schimbările scolastice; fiecare parte a României astăzi au infiet o limbă pășărească înțelegasă numai de adepti. Prefața celei întâi psaltire tipărite în limba românească zice: „Cine grăește în limbă străine numai pre sine se întrămează, nu pre adunare, unde pre el nime nu-l înțelege, iar nouă ni se cade toate să le facem spre întrămarea adunării”. Din inimă poftim pe Ardeleni să priceapă limba *Bibliotecii literare*, ce se tipărește în București; poftim pe Ardeleni și pe Munteni a se dumeri în oda d-lui S. un Moldovan! (No. 14 din *Foaia pentru minte*), precum dorim Moldovenilor înțelegerea bdel seculare, la încheierea secolului (pleonasm) *Simnasiului din Blaj*, (numărul 8 tot din această foaie); cred că mulți Ardeleni, și vorbind de acei îmbătarăniți în cărți latine, de cei ce au întrebuințat pentru a învăța limba mamei trudă și vreme, ce nu întrebuințauza artii pentru a învăța limbile moarte sau străine, vor fi stând în umire. Aceste trei pilde vii nu sânt trei limbi? Și care din ele e româna?... Dintre oda d-lui S. Moldovanul și oda seculară, noi alegem altă limbă din Ardeal, la care răspund toate glasurile.

(Va urma)

FRICA

Într-o cronică precedentă, am arătat care coarde ale simțirii trebuie să întrebuințate în educația pentru a desvolta armonios sufletul copilului și a-l pregăti pentru o viață omenască superioară. Voi vorbi acum despre o emoție, pe care nici odată educatorului nu-i îngăduit s'o descepte în copil, pe care dimpotrivă trebuie s'o combată, frica.

Frica e o emoție născută în om cași în oricare altă ființă de pe pământ. Priviți puilul trezită numai de câteva zile la viață: e destul să audă cărațul cloștei pentru ca să se ascundă înspăimântat sub aripel ei. Frica s'a plămădit în sufletul omenesc în cursul satelor de veacuri de experiență ale generațiilor de oameni. În genere emoția aceasta era utilă în epoca preistorică, căci pune pe om în stare de apărare.

Civilizația a schimbat însă foarte mult condițiunile vieții omenesti, aducându-ne multă liniște și siguranță pentru persoana și averea noastră. Astăzi nu mai avem să ne luptăm cu fiarele sălbatice și încălcările bandiților au devenit foarte rare. Știința, pe de altă parte, explicând fenomenele naturate, care băgau groaza în strămoșii noștri — tunetul, trăsnetul, grindina — a gonit multe superstiții, produse de închipuirea omului neștiutor și ne-a adus liniștea sufletească față de Natură. Așa încet astăzi frica a devenit o emoție inutilă și deseori chiar vătămătoare.

Frica e deprimată, ne paralizază sau în tot cazul ne slăbește puterile corpului și ale spiritului. În limba noastră găsim o mulțime de zicători, care dovedesc o exactă observare a fenomenelor produse de frică. Omul „îngălbeneste”, „tremură” de frică; „i se taie picioarele”, „îngheață” de frică. Omul înspăimântat își pierde capul cu desăvârșire, nu mai știe ce face. Nu o dată s'a întâmplat în cazuri de incendiu ca bieții locuitori să-și scoată din casă pernele și alte nimicuri, în loc de giuvaericele și bani ascunși în garderob.

Omul poate „muri” chiar de frică.

că: îi poate „plesni firea”. Un student de la medicină foarte curajos și plin de viață, lăudându-se adesea de bărbăția lui, fu sfidat de către un coleg să intre noaptea la ora 1 în camera de disecție prin întuneric și să facă un semn cu creta pe toate cadavrele. Primi sfidarea, ba chiar puse și un rămășag de 20 lei. Și într'adevăr, sosind ora convenită, se duse în camera de disecție și începu să facă câte o cruce cu creta pe fiecare cadavru. Deodată camaradul, cu care pusese rămășagul, fiind ascuns din vreme în mijlocul săleii, exclamă încet cu un ton lugubru: „Nici mort nu-mi dai pace?”. Nenorocitul student curajos, dar imprudent, căzu mort de spaimă.

Alt caz asemănător întâmplat în Focșani, sunt mulți ani de atunci. Păzitorul cimitirului, un om foarte zdravăn, se lauda că nu e frică de nimic. Era tocmai vară. Un glumeț îi propuse, pentru o sticlă cu vin, să doarmă noaptea pe un mormânt proaspăt, închis chiar în ziua aceea. Păzitorul primi bucuros. În timpul nopții, glumețul îi prinse pulpana surtucului de pământ, înfingând în ea un cuțit; apoi îndepărându-se începu să-l strige pe nume cu putere. Păzitorul deșteptându-se buimăcit, voi să se ridice, dar simțindu-se tras, căzu mort de spaimă.

La Constantinopol, acum câțiva ani, un scafandier cufundându-se în mare, albi într-o clipă din cauza numeroaselor schelete omenesti peste care a dat. Se zice că erau ale nefericitorilor Armeni, măcelăriți în urma atentatului contra băncii otomane. Cadavrele lor fură aruncate în mare, legate de picior cu câte o ghiulea, ca să nu mai ese la iveală. Așa încât nefericitul scafandier a dat peste sute de schelete stând în picioare. Spaima lui fu atât de grozavă, încât în cele câteva clipe înbătrâni cu 20 de ani.

Mai multe persoane scăpate de la înnee ne-au povestit starea lor sufletească din momentul când se luptau cu desperare împotriva morții. Un tânăr a istorisit că a revăzut în clipele acelea evenimentele vieții lui trecute, până în cele mai mici amănunte. Crezul lui excitat peste măsură din cauza pericolului, congestionat, incendiat de căldura sângelui clocotitor, a iluminat dintr-o dată întreaga arhivă a trecutului său, ca un suprem adio de la viața pe care era amenințat s'o părăsească înainte de vreme.

E stabilit prin urmare că frica este o emoție inutilă și chiar vătămătoare. În cronică viitoare ne vom ocupa de aplicațiunea acestei adevăr la educație

Aladin

Ilustrația noastră colorată

Sinuciderea unui general munte-negrean în fața regelui Nichita

O dramă zguduitoare s'a petrecut într-una din luptele de la Podgoritza între trupele munte-negrene și cele turcești.

Comanda supremă asupra armatei munte-negrene o avea regele Nichita. Artileria munte-negreană la un moment dat nu era destul de eficace, de oare-ce tirul tunurilor nu era destul de bine îndreptat.

Regele Nichita făcu observațiunii comandantului artileriei, generalul Dobrovic. Acesta de rușine, s'a tras un glonț de revolver chiar în fața Soveranului său, rămânând mort pe loc.

ALFRED DE MUSSET

BETTINA

—Comedie într'un act—

—(Traducere)—

— Urmare —

SCENA VII

Calabre singur, apoi Notarul

Calabre. — În sfârșit, merge puțin mai bine. Mi se pare că d. baron are să facă dreptate de astă-dată minței mele. Ah! Doamne! iacă că intră, are să întâlnească pe doamna, cu marchizul... Și ordinul care mi l-a dat. (Priveste la balcon).

Nu, nu! Ia o altă aleie; merge pe lângă pădurice ca și când ar face diadimă ca să nu-l întâlnească. Ar fi cu puțință? Da, se vede bine; i-a văzut, face un ocol.

Notarul. — D-le Calabre, viitorii căsătoriți sunt dispuși?

Calabre. — Nu, d-le Capsucatalo, nu, nu încă; îndată însă, peste un moment.

Notarul. — Foarte bine domnule, sunt cu totul gata.

Calabre. — Poftim?

Notarul. — Cum?

Calabre (privind). — Credeam că ai zis ceva.

Notarul. — Da, am zis că sunt cu totul gata.

Calabre. — Foarte bine. Mai aveți.

Notarul. — Da, d-le, mai mult de cât îmi trebuie.

Calabre. — De minune, domnule, de minune. E de prisos să vă mai supărați, am să vă înștiințez eu, la vreme.

Notarul. — Nu mă voi mișca, d-le, nu mă voi mișca de aci.

SCENA VIII

Calabre, Steinberg

Steinberg. — Așa se ascultă poruncile mele?

Calabre. — Doamne, pot să vă încredințez.

Steinberg. — Ce? Nu ți-am spus că nu vreau să văd pe omul ăsta aci?

Calabre. — Doamne, v-am implinit porunca; dar D-na n'a vrut să ție socoteală de fel.

Steinberg. — Peste puțină, ia-l repetat?

Calabre. — Tot ce mi porunciseți. Chiar am găsit o scuză pentru a justifica lipsa domnului.

Steinberg. — Ce scuză ai găsit?

Calabre. — Doamne, am spus că ai jucat.

Steinberg. — Cum, nenorocitul? Și ce știi?

Calabre. — Iar am greșit! N'aveam alt mijloc d-le; mi-ai spus azi dimineața, și am avut grija de a adăoga, că era puțin lucru.

Steinberg. — Da, puțin lucru. Era puțin azi dimineața, dar acum... tu-neri și fulgere? E o casă de joc, un iad, palatul acela!

Calabre. — Iar ai jucat d-le? Ei v-am spus-o eu.

Steinberg. — Mi-ai spus-o, dobito-cule! Mai spune-mi-o odată! E în lume o frază mai ticăloasă ca asta? Pe data ce te-a ajuns nenorocirea, o în gură la toată lumea, mi se împiedică calul sărind un șant, cad, îmi rup un picior: „Am spus-o” strigă ce te scoală. Ce dulce prieten!

Calabre. — Doamne, am încercat deja să vă spun că dacă micile mele economii...

Steinberg. — Ei! economiile tale, ce dracii vrei să faci cu ele?

Calabre. — Am cincisprezece mii de franci, ai mei, domnule, mi se pare...

Steinberg. — Cincisprezece mii de franci! Frumoasă arvună! Ascultă-mă; dar, pe viața ta, păstrează pentru tine ce-am să-ți spun. Trebuie să plece.

Calabre. — D-ta d-le! E cu puțință?

Steinberg. — Nam ce face alt ce-

va. Banii pierduți nu-i am; trebuie să-i găsec, și ca să-i găsec, trebuie să mă duc la Roma sau la Neapole. Cunoasc acolo câți-va bancheri. Voi pleca în secret, am să găsec oți un pretext.

Calabre. — Și doamna, domnule, doamna? Are să moară.

Steinberg. — Are să sufere. Crezi că eu nu sufer? Mă departez de locurile astea cu disperarea în suflet; dar și o repet, trebuie să plec... sau să mă ocar. Așa fel, ce vrei? Du-te în odaia mea, chiamă pe Pietro și Giovanni, pregătește tot... și nici un cuvânt mai mult. Ai să trimiți pe urmă la poștă, să ceară cai pentru astă-seară.

Calabre. — Și nu vorești cei cincisprezece mii de franci ai mei, d-le?

Steinberg. — Cincisprezece mii de franci! Imi trebuie o sută de mii.

SCENA IX

Cei dinainte, Bettina.

Bettina. — O sută de mii de franci. Steinberg! Imi trebuie o sută de mii de franci!

Steinberg. — Cine a spus-o, scumpă mea Bettina? (Îi sărută mâna). Cum ești în dimineața asta? Ești fragedă ca o roasă.

Bettina. — Nu e vorba de mine, de d-ta. Fii sincer ai jucat?

Steinberg. — Ai auzit rău, draga mea.

Bettina. — Am auzit rău? E adevărat, Calabre?

Calabre. — Eu, D-na! nu știu.

Steinberg. — Du-te și vezi-ți de treabă Calabre. Destulă vorbă pentru astăzi.

Calabre (singur, șind). — Bina, încă un bobârnac în treacă! Doamne, totul merge din rău în mai rău.

SCENA X

Steinberg, Bettina.

Bettina. — Nu ești sincer, dragul meu.

Steinberg. — Îți spun că te înșel. Suma de care vorbeam, era vorbind de o schimbare, de o fantezie.

Bettina. — De o schimbare?

Steinberg. — Da, vorbind de o moșie, de o moșie destul de frumoasă cu un palat, care e de vânzare, pe nimic, și pe care ai să-l găsești pe gustul tău. Vom vorbi mai târziu, te rog. Am să dau câteva porunci.

Bettina. — Steinberg, nu ești sincer.

Steinberg. — De ce mi spui asta?

Bettina. — Pentru că o văd.

Steinberg. — Ce pot să-ți spun, de vreme ce nu mă crezi?

Bettina. — Mi-ai putea spune pentru ce, când te-am văzut de departe în grădină, era palid, de ce vorbeai singur, de ce ai luat altă aleie ca să nu ne întâlnești?

Steinberg. — Am luat aleia acoperită pentru că nu voiam să te întâlnesc în compania în care erai.

Bettina. — Cum! Ștefan! Nu-l cunoști? E un prieten vechiu. Ce motiv ai putea avea?

Steinberg. — Nu mi plac vorbele. Nu pot totdeauna să împiedec de a le auzi; dar nu le repet nici odată.

Bettina. — Vorbe, de cine? Pe socoteala mea și pe a celuiia a bunului Marchiz? Ah! asta nu e serios... Dar acum imi aduc aminte... l'ai văzut la mine, la Florența... Și acolo se făceau vorbe?

Steinberg. — Poate.

Bettina. — Cel La Florența? Dar Ștefan venea ca toată lumea. Adu-ți aminte: aveam o curte, eram regină atunci, prieten; imi aveam lingusitori și curtezanii, imi vedeam soldații și poporul, acei bravi parter care mă iubea atât, pe care il iubeam și eu... Ingrat! care, singur cu mulțimea cea, mă-era mai scump ca triumfurile, și pe care l'am ales dintre toți, ca să-l pun la picioare coroana mea, tu, Steinberg, gelos de mine vorbe, supărat de o vizită, ce primești din întâmplare! Haide, e o glumă nu-i așa, un adevărat capriciu, sau mai bine, încă te ghicesc, e un pretext, ce cauți pentru a mă fa-

ce să uit ceea ce vreau să știu, și să te scapi de întrebările mele...

Steinberg (oftând). — Oh! scumpă Bettina, ești încântătoare și eu sunt... destul de nenorocit.

Bettina. — Nenorocit tu, alături de mine! Ce e? Repede, spune-mi! de ce e vorba?

Steinberg. — Am greșit, m'am exprimat rău... Știi ce va să zică a fi iacitor... Ei bine! Bettina, e adevărat, am jucat, și m'am întors rău dispus; dar nu e nimic, nimic care să te îngrijească; să nu-măi vorbim, iartă-mă...

Bettina. — Totuși, nu e tocmai adevărat, ce mi spui.

Steinberg. — Te rog să crezi.

Bettina. — O vorești?

Steinberg. — Îți implor.

Bettina. — Ei bine! cred, pentru că aceasta îți place. Linăștește-te; uitare, gândurilor negre! Lumineze-se fruntea asta plină de furtună. Îți amintești cântecul asta?

(Se așeză la piano, și cântă o bucată dintr'o romanță).

Steinberg (sculându-se). — Bettina, nu cântecul ăsta!

Bettina. — De ce? Ai făcut-o pentru mine trecând pe la Sorrente, după o plimbare pe mare. Oare pentru că sa lipește de acele amintiri, a început a-ți displace? Îți adunga plătiseala odinioară.

(Cântă)

Nina, surdusul în

Ochi, glas ca un suspin

Ce par a-ți spune: vin

Vericea și pe pământ

Acci ani plini de soare,

Și zile încântătoare,

Și roze ofelitoare,

Pe sinuși moarte simt...

Steinberg (a parte), pe când Bettina cânta nămaț la piano. — Ași putea-o părăsi vre-o dată? și pentru cine? Oh! Doamne! Prin ce infernală putere m'am lăsat a fi subjugat?

Bettina. — La ce gândești, domnule? E politicoș ce faci acolo? Mă se pare că greșesc... nu mi aduc aminte bine... vino odată...

Steinberg (apropiindu-se de piano și cântând):

Nina încântătoare,

Când marea în spumare

Talazuri mănu 'n soare

În ochi-ne-arată;

Frumoasă neveselită

La țarm părea, iubită

Aluzia fericită

Ce gându ne chiamă...

Îmreună)

Frumoasa Italia

Cuminte or nebuino

În veți, în veți nu te-o uita

Cin' te-a văzut odată!

Frumoasă 'n veți veți ste

Și 'n veți ei rămânca

Patru ce-om căuta

Amorului curat!

Steinberg. — Draga mea, ascultă-mă Cântecul ăsta, cuvintele astea din inimă, amintirile astea mi pătrund în suflet mă redau mie însumi... Nu, nu, atâta dragoste n'are să fie vis! atâta speranță, n'are să fie minciună! Îți jur la picioare.

Săde 'n genunchi).

Am fost gelos fără pricină, dar ți-am dat adesea prea multă dreptate să fi.

Bettina. Să nu mai vorbim de asta, Steinberg.

Steinberg (ridicându-se). — Vreau să vorbesc, sunt sătul de prefăcătorie, de a mai răbda, de a mă simți nedrept de tine. Vizitele mele la priuțesă, te-au costat lacrimi...

Bettina. — Carol!

Steinberg. — Nu vreau s'o mai văd, nu mai vreau să aud de dânsa. Să trăim la noi, eu noi, pentru noi, și lumea toată să ne uite la rândul ei! Notarul e aci, nu-i așa? Ei bine! Bettina, să îl iscălim acum chiar. Maritorii n'au sosit? Știu de ce îți voiu spune îndată. La întâia vecină venită, și eu, voi lua pe Calabre. Să fii bărbatul tău și ce mi mai pasă! Repet cu bătrânul proverb: Cine iubește și e iubit, e ferit de bi-cutul soartei!

SCENA XII

Cei de sus, Calabre

Calabre (intră cu o scrisoare și cu o cutie).

S'a adus scrisoarea asta pentru domnul, baron...

Steinberg. — —Ei! ce mai e! e așa de grăbită?

Calabre. — Da, domnule; omul trimis a spus ca să așteaptă răspuns.

Steinberg. — Să văd...

(Îa scrisoarea)

Calabre (dând cutia Bettinei). — Asta e pentru d-na.

Steinberg (după ce-a citit repede scrisoarea).

Calabre!

Calabre. — Doamne!

Steinberg. — Cine a venit cu asta?

Calabre. — Doamne, e un om... de acolo...

Steinberg. — Dela princesă? Unde e omul acela?

Calabre. — Colo, în anticameră...

Steinberg. — Mă duc să-l vorbesc.

SCENA XIII

Bettina, Calabre

Bettina. — Ce se întâmplă iar? Ai băgat de seamă când a deschis scrisoarea, cum și-a schimbat figura?

Ori e vre-o nouă nenorocire? Ah! femeia aia mult rău ne face!

Calabre. — Scrisoarea nu era de la dânsa, doamnă; unul din oamenii ei a adus-o, dar nu era scrisura ei.

Bettina. — Scritura ei! Doamne! Doamne! Afară de mine, toți în casa asta îl cunoaște scriitura?

Calabre (arătând cutia). — Asta d-na, e din partea d-lui Marchiz.

Bettina. — Ah! nu mă mai gândeam.

(Deschise cutia).

Diamante!

Calabre. — Ie și un bilețel!

Bettina. — Să vedem.

(Citește).

„Mi-ai permis, frumoasă doamnă, de a vă trimite un buchet de nuntă”...

Oh! Doamne! aud vocea lui Steinberg; vorbește tare! Îi auzi Calabre! Se întoarce! Păstrează cutia asta, nu trebuie să o vază, nu acum cel puțin, și spune-mi repede, înainte de a veni el, cât a pierdut?

Calabre. — Ah! doamnă, mi-e peste puțină...

Bettina. — Trebuie să știu, trebuie să vorbești, chiar când ai fi legat cu o mie de jurăminte. Trebuie să ți-o cer în genunchi!

Calabre. — Ah! Scumpă Doamnă!

Bettina. — Or, o sută de mii de franci?

Calabre (incet). — Ei bine! da.

SCENA XIV

Cei de sus, Steinberg

Steinberg (lui Calabre). — Ce faci acolo? Lasă-ne.

(Calabre iese)

Bettina. — Parî emoționat Steinberg; scrisoarea ceia pare a te fi supărat.

Steinberg. — Cătuși de puțin. Ce e cutia ceia, ce ți s'a trimis?

Bettina. — Un fleac. Spune-mi dragă, adineauri...

Steinberg. — Un fleac! dar în sfârșit, ce?

Bettina. — Doamne, nu e vre-un mister... e un dar de la Ștefan...

Steinberg. — Ah! Un dar? și pentru ce?

Bettina. — Pentru... căsătoria noastră...

Steinberg. — Un dar de nuntă! Îți e rudă?

Bettina. — Nu, dar ți-am spus, e un prieten vechiu.

Steinberg. — Și vechii prieten, fac și ei daruri? Nu cunoașteam obiceiul ăsta. Să vedem cutia, dacă vrei.

Bettina. — Nu e aci, a dus-o la mine. Dar, dragul meu, nu-mi faci plăcere să-mi spui ce era scrisoarea aia...

Steinberg. — Vrei să-țchidem fată din casă?

Bettine. — De ce?
Steinberg. — Ca să vedem darul
 cel. Ști că sunt cunoscutor.
Bettine. — Mă înșelau... cutia nu
 e în odăia mea, e la Calabre, mi s-a
 parat, a păstrat-o el.
Steinberg. — Ah! dacă e un obiect
 de preț, precauția e înțeleptă.
Calabre (strigând). — Uite! Calabre
 unde este?

SCENA XV
 Cei de sus, Calabre

Calabre. — Domnule.
Steinberg. — Unde ești, când te
 strig?
Calabre. — Domnule, eram în o-
 daia d-voastră, vă aduceți aminte de o-
 daia...
Steinberg. — Nu e vorba de asta.
Bettine. — Calabre, ai la tine, cu-
 tia ce îți am încredințat?
Calabre. — Da, doamnă.
Bettine. — Dă-mi-o (o dă lui Stein-
 berg).
Steinberg (deschizând cutia). —
 Frumoașe diamante! Un buchet de
 flori în briliante, amestecate cu ru-
 bino și smaralde, e galant de tot!
 E și ceva scris.
Bettine. — Puț cărți.
Steinberg. — A mă iartă! curioși-
 tatea nu-mi merge până acolo.
Bettine. — Te rog; dă-mi cărțile.
Steinberg. — Adevărat? Dacă vrei...
 (Cătește).
 „Mi-ai permis frumoasă doamnă,
 a vă trimite un buchet de aur.
 Dacă ași fi stat mai mult în țara
 asta, văș fi trimis flori cari, dacă
 s'ar fi vestejit, ușor s'ar fi înlocuit;
 dar pentru că soarta mea cea rea,
 mă oprește de a trăi lângă d-voastră,
 lăsați-mă să vă ofer, vă implor chiar,
 câteva fire de iarbă, puțin, mai pu-
 țin fragole. Poate, această amintire,
 a unei vechi prietenii să vă amu-
 tească câte odată, atâtea ce din partea
 mea, nu voi uita nici odată.
 Voi avea onoarea a vă vedea di-
 seară. E minunatul din Calabre, ai
 făcut cererea pentru cai?”
 (Pune cutia pe masă).
Calabre. — Nu încă domnule, găn-
 deam...
Steinberg. — De câteori trebuie să
 spun ca să fii ascultat? Pietro să
 pornească îndată!
Bettine. — Cai, Steinberg? Pentru
 ce?
Steinberg. — Trebuie să plec la o-
 raș; grăbește-te Calabre.
Bettine. — Un moment încă! Nu
 s'ar putea?...
Steinberg. — Cine e stăpân aici?
 (Calabre pornește)
Bettine. — Îți știu secretul Carol!
 Nu creau să-ți spun nimic. Mușt fi
 asigurat, ași fi vrut ca confidența să
 vină din partea ta; dar tu vrei să
 pleci. De ce?
Steinberg. — Ști tot, zici, și mă
 mai întrebă! Se pare că aci e o in-
 chiziție în regulă, și că se interesează
 mult de treburile mele; dar mi se
 pare că d. Calabre, păstrează cu mai
 multă discreție, ceea ce vrei să-ți în-
 credezi, de cât îmi respectază po-
 runca.
Calabre. — Domnule, îți jur pe
 sufletul meu...
Steinberg. — Nu te întreb. Și eu
 vreau să păstrez tăcerea; dar pen-
 tru că ai vrut să ști tot, ai bine!
 doamnă, îi satisfacul! Da, am lu-
 crat cu nevăgare de seamă; da, cu-
 vântul mi-e dat; averea mea, deja
 compromisă, e astăzi aproape pier-
 dată. Seriositatea asta e de la un
 creditor care îmi amână deodată
 o câștigorie, care pretindează, o ple-
 care subită pentru a-mi cere aur
 ca și ar arhizul d-tale pentru a-ți da.
Bettine. — Doamnă, îți pierzi unia-
 tel!
Steinberg. — A nu. Crezi oare, că
 nu știu pe din afară aceste ființe,
 aceste comedii, obiceiuri de culise?
 Presupun că se duce pentru a fi o-
 prit! Inșoție aceasta cu un dar so-
 lid, ca să se poată simți ce e de
 pierdut încă nouțata, fact ce e mi-

venat! Oare, ca să nu văd împede,
 ar fi trebuit să nu pun piciorul nici
 odată în locuri unde teatru, să nu fi
 căzătorul nichioasă cele asemenea că-
 d-tal
 (Va urma)

Casă de Sănătate
 SPECIALA PENTRU
BOALE DE FEMEII
 — SUB DIRECTIA —
Doctorului I. KIRIAC
 (Ginecolog, șef al seriei de ginecologie
 al spitalelor Floriei)
 SECȚIE SEPARATĂ pentru BARBATI
 (Tumoroid, hernii, tumori, cancer
 muscular, straburii urinare, etc.)
 Strada Sf. Ionni 2, în dosul Teatului Național
 — TELEFON 2/95

Pentru doamnele menajere
 Recomandăm căburas
„Regina bucătăriei”
 Un volum conștinând rețete
 complete pentru ori-ce fel de
 mâncări, pentru sănătoși și bol-
 navii.

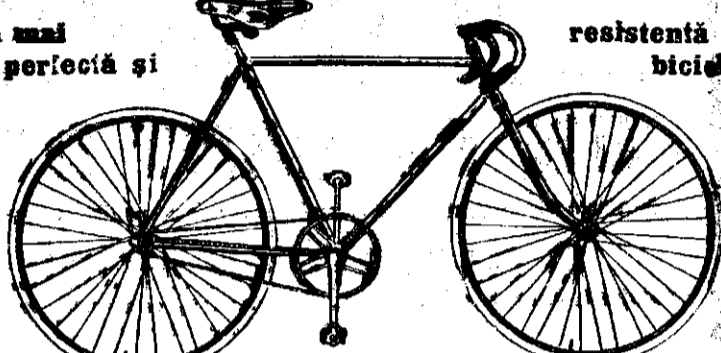
1 LEU
 La administrația ziarului „Universul”
 Pentru provincie se adaugă 10
 bani porto
 Contra ramburs nu se expediază

PUANTE și DIPTA
 Antihemorrhagica Cronici și Prolat «FLORA»
 Pastă de dinți 1 leu **BUGOL** Apă de gură 1 leu

BOMBOANE
 ORIENTALE
 Parfumează ad-
 mirabil gura și
 distruge ori-ce miros urât al gu-
 rei. Cutia 50 bani la drogerii și
 farmaciile. A se observa marca:
 „Serapiena cu stea”.

INANTATI prin mandat poștal lei 1,90 (cinci și zece) primiți prompt,
 discret, franco și recomandat, cel mai util, mai interesant,
 mai instructiv și mai ușor manual ce s'a publicat în limba
 română despre: **frumozimi, elizetă, purtările frumoase, manierele ele-
 gante, arta de a se face bine-va plăcut în societate, scrisori de amor și
 cereri în căsătorie, limbajul florilor, felicitări pentru zilele onomastice,
 poezii pentru declamați în societăți, toast.** Cea mai nouă ediție. Conține se fac
 prin poștă numai la noi trimițându-mi-se înainte prețul de lei 1,90 exact pe a-
 dresa: **Agenției de publicitate literară PRESSA, casuța poștală 153, București.**
 Acasă la poșta. Nu se expediază cu ramburs.
 Vă mai recomandăm asemenea cu stăruință a vă procura tot dela noi cartea
 de bucate cea mai nouă, mai practică, mai încercată, mai folositoare și în adevăr
 mai bună de cât toate cărțile similare apărute până acum și care costă numai 2 lei.
 Conține 240 pagini și multe ilustrații, învățând pe ori-cine bucătărie române, fran-
 ceză și nemțosească (Luțe, prăjituri, dulceturi, conserve, locușuri, câmpuri, etc. etc.)
 Prețul de două lei pr. mandat poștal se expediază exact pe adresa de mai sus și primiți
 cartea franco și recomandat. **Tăeți din corpul ziarului acest număr și păstrați-l!**

La „FRANÇAISE” (Marca Diamant)
 Cea mai perfectă și rezistentă bicicletă
 Invingătoarea tuturor marilor sermă din CIRCULUL
 MUNTENEI din 1910-1911-1912

MOTO-REVE
 Cu ELECTRO-
 MAGNET 2 CILINDRE
 24HP
 Motocicleta cea mai perfectă
 ușoară și rezistentă

Această marcă este adaptată de
 toate armatele din lume.
 Să nu se confunde această
 marcă cu acele similare.
 Cereți LA „FRANÇAISE” —
 Marca Diamant
REPREZENTANT și DEPOZITAR
 pentru ROMANIA
G. MAGNANI
 71, Strada Popa Tatu, 71
 BUCUREȘTI
 Telefon 23/72

MIGRENA
 dureri de cap, de
 dinți, nevralgii, du-
 reri reumatice, vin-
 derea și gura
 lele nevralgice
 Jurist, aprobate
 de Consiliul sanitar
 2.50 la drogerii și farmaciile

SĂPUN DE TOALETĂ
„FLORA”
 De o calitate ireproșabilă, foarte
 bine parfumat, călătează mâinile
 și tenul. Bucuța lei 1.25.
Hartie Maculatură de vânzare
 la administrația zia-
 rului „UNIVERSUL”.

**Aparatul de ras Gillette este apogeul
 simplității, ușurii și siguranței.**
**Aparatul de ras Gillette lucrează ușor,
 curat și fără primejdie.**
**Observați încovoitura lamei Gillette
 în timpul întrebunțării.**
 Lama încovoiată Gillette este
 cea mai strălucită idee în dom-
 niul rasului singur.
 Aparatul Gillette poate fi după
 voie mănuș și după țaria creș-
 terei păruții.
 Bine argintat cu 12 lame lei 25.
 De vânzare în magazinele de
 obiecte de oțel, articole de lux,
 pentru bărbați, și articole de
 piele. Gillette Safety Razor Ltd.
 Boston și Londra.
 Cunoscută în toată lumea
Gillette neascuți
 fără cure
Aparat de ras

NOUILE MARI PREMII

CE SE VOR OFERI DE ZIARUL

„UNIVERSUL“

ABONAȚILOR SĂI LA TRAGEREA DIN LUNA NOEMBRIE, 1912

O splendidă Vilă la Sinaia

«VILA NICOLAE», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai pitorească din localitate

UN ELEGANT DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, al 8-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre de *Industria metalică «Marcu»*, Bulevardul Elisabeta, No. 8

O GARNITURA MOBILA DE BAMBU PENTRU SALON

compusă din: 1 canapea, 4 scaune, o masă, o consolă cu oglindă, 2 pedestale cu 2 vase japoneze, cumpărate de la marele magazin E. A. P. J. J. Bolevardul Elisabeta, No. 15 Hotel Prințiar

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn *Marin V. Ganea*, șos. Mihail-Bravul, 37 și str. Șerbănică, 10. Sucursala cal. Victoriei, 107

Una sufragerie moderna

compusă din: 1 bufet cu marmoră, Sf. Ana, cu geam de cristal pictat, cu oglindă; 1 masă pentru 12 persoane și 6 scaune tapisate și îmbrăcate imitație de piele, cumpărate de la marele magazin de mobile «Compania Americană», strada Carol, 74, vis-a-vis de piața de flori, lângă Hotel Dacia

Una bucată pânză de borangic alb, de 9 metri; **una bucată pânză** idem, frez, de 4 metri; **Una bucată pânză** idem, bleu, de 5 metri. Cumpărate de la Expoziția Casei Școlilor.

Un serviciu de ceai, de metal alb fin, argintat și garantat, tat că nu inegrește, compus din: 1 tavă frumos ciselată, cu mânere, și 12 pahare într-o formă nouă și elegantă. Acest serviciu este o podoabă pentru orice casă; **O fructieră de metal** fin argintată, înaltă de 50 centimetri și având 3 glastre pentru fructe și un vas pentru flori; **O fructieră de metal** alb imitând exact argintul vechiu, înaltă de 37 centimetri și având un vas mare de cristal pentru fructe. Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de ceasornice și bijuterii en gros și en detail Frații A. & I. Roller, București, str. Smârdan, No. 35, etajul I.

Un serviciu de cristal pentru înghețată, compus din o cupă mare și 6 farfurișoare montate în metal argintat Christoffe V. F. P.; **Una pungă de argint** veritabil oxidată; **Una fructieră de metal**, argintată, cu 6 cuțite de metal cu lama aurită, pentru desert. Toate aceste obiecte au fost cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterie Th. Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 8 bis.

Un gramofon cu 6 plăci perfecțion, 1 mandolină italiană, 1 muzică de masă cu manivelă, cu 6 cântec, 1 gitară franceză. Toate acestea cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de muzică N. Mischozniky, furnizorul curții regale, strada Colței, No. 7, București.

Una bicicletă elegantă «Sport», cu roată liberă și frână automată prin contra-pedale; **Una pușcă** de vânatoare cu două țevi, țevile de oțel «Bayard», din renumita fabrică de arme «Pieper-Bayard». Această armă are patru zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate introduce înăuntru atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum. **Una carabină** semi-automată de mare precizie «Pieper», cu tirul garantat precis. Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete B. D. Zisman, furnizorul curții regale, 44, calea Victoriei, București.

Una mașină de cusut marca Compania Americană, calitate superioară; **Un gramofon**

marca Melodion, Carmen Syva, cu două arcuri remontabile în timpul mersului, cu 6 plăci marca Premier record. Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mașini de cusut, gramofone și biciclete en gros și en detail Compania Anglo-Americană, strada Carol 50, București.

En ceasornic de aur, 14 carate, cu trei capace, pentru dame, marcat de Siat; **2 servicii de argint** pentru ouă, compuse fiecare din câte trei bucati, într-o cutie foarte elegantă; **Una pendulă** elegantă și modernă. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de încredere «Ceasornicaria Colței», București, strada Colței, No. 31.

1 armonica italiană, 21 clape, 8 basuri și tonuri de oțel; **1 vioară** fină, cu cutia ei; **1 pelerină** de ploaie, portativă pe ambele părți. Toate acestea sunt cumpărate de la «Compania Generală», mare-bureau de importatiune, strada Smârdan, 29, etajul I.

2 ceasornice de aur pentru damă; **Două ceasornice** de aur cu câte trei capace pentru bărbat; **șase ceasornice** de argint; **șase ceasornice** de metal fin argintate, cu câte trei capace; **trei ceasornice** de metal imitând argintul rusesc; **5 coliere-lănțișoare** pentru gât, de argint veritabil; **una geantă** de alpaca veritabilă.

2 costume de haine (saco), după măsură și alegerea stofei, care se vor confecționa de cunoscuta croitorie Jaques Grimberg, strada Academiei, No. 28.

Un serviciu de oțel și untdelemn de alpaca veritabil, fin argintat și conținând 5 piese de cristal alb: una de oțel, una de untdelemn, una de muștar, una de sare și una de pipet, pe un suport de metal de toată frumusețea.

Una mașină mare de bucătărie «Ideal», cu 4 ochiuri, din tablă de oțel, cu cazan de aramă, elegant și solid construită, cumpărată de la cunoscuta fabrică de tinichigerie Mihail D. Rotz, București, calea Văcărești, 142.

O colecție de legi, compusă din 5 volume, de la d. Gheșu, calea Beroșanilor, 100; **una mașină** de călcat pentru croitorie, sistem Sol-Pop, ultima perfecțiune; **o vulpe** de teracotă; **20 plăchete** argintate, reprezentând pe Regele și Regina.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din *Memoriile Regelui Carol I al României* sau un volum din cărțile ce apar în editura ziarului «Universul», tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași: Pe un an lei 18; pe 6 luni lei 9.15; pe 3 luni lei 4.65.

Pentru concursarea la prețurile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe șase luni 15 și cei pe trei luni, 5. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri, pentru tragerea următoare.

Administrația „Universului” nu întrebuințează încasatori.

Plata abonamentelor se va face direct la casa administrației ziarului, prin mandat postal sau personal.